

Ewa Sosnowska, Jan Michnik

Wola Węgierska, st. 3, gm.
Roźwienica, woj. przemyskie, AZP
107-81/48

Informator Archeologiczny : badania 31, 58-59

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

który tu należało uznać za skałę macierzystą. Ponieważ granice między poszczególnymi warstwami były bardzo płynne, po zdjęciu humusu kontynuowano eksplorację stanowiska za pomocą warstw mechanicznych o miąższości 10 cm. Wszystkie zabytki lokalizowano na planach w obrębie warstw. Łącznie pozyskano 650 fragmentów ceramiki i 893 krzemienie. Pobrano też próby węgla drzewnego, gleby oraz stosunkowo liczny (około 80 fragmentów) materiał kostny. Oprócz nielicznych materiałów reprezentujących okres nowożytny (15 fragmentów ceramiki), pozostałe materiały należy datować na neolit i łączyć z leśno-wschodnioeuropejskim kręgiem kulturowym. Większość ceramiki pochodzącej z obiektów reprezentuje jednolity stylistycznie zbiór, który można wiązać ze środkową (Łysogórski typ według M.M. Čarniauskiego) fazą kultury niemeńskiej. Wstępna analiza materiałów pozwala również postawić hipotezę, że ceramika reprezentująca najmłodszą fazę osadnictwa jest zbliżona do stylistyki ceramiki linińskiej. Fakt obecności na tego typu na stanowisku czytelnego układu stratygraficznego, występowania obiektów i stosunkowo dobrze zachowanych źródeł pochodzenia organicznego, nadaje mu wyjątkową rangę poznawczą. Konieczne jest prowadzenie dalszych badań radiowęglowych, paleobiologicznych i gleboznawczych (te ostatnie - biorąc pod uwagę stan zagrożenia stanowiska - należałoby przeprowadzić jak najszybciej).

WOJCIESZYCE, st. 86, gm. Kłodawa, woj. gorzowskie, AZP 44-12/170

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Badania na trasie budowy gazociągu Gorzów Wlkp. – Sulisław prowadzone przez mgr Małgorzatę Pytlak (Muzeum w Gorzowie Wlkp.). Finansowane przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Środowiska B.S.B Zielona Góra. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 18 m².

Na stanowisku nr 86 w Wojcieszycach założono trzy wykopy o wymiarach 2 m x 3 m, leżące na trasie przebiegu gazociągu.

Wykop nr I znajdował się tuż przy skarpie rzeki Srebrnej. Pod warstwą orną ok. 0,30 m, wystąpiła warstwa erozyjno - zalewowa, o miąższości 0,40 m. Pod nią zaś warstwa kulturowa (0,40 m) z ułamkami ceramiki kultury pucharów lejkowatych. Przy profilu zachodnim, na głębokości 1,40 m od poziomu gruntu odkryto pozostałości najprawdopodobniej paleniska z ułamkami ceramiki KPL oraz węglem drzewnym (bez konstrukcji kamiennej). Obiekt ten miał kształt nieregularny o wymiarach 1,70 m x 0,80 m.

W profilu wschodnim, na głębokości 1,20 m od poziomu gruntu zarejestrowano duże fragmenty przepalonego drewna. Maksymalna głębokość wykopu wyniosła 1,60 m.

W wykopach II i III pod warstwą orną pojawił się calec. W wykopie II była to ruda glina, zaś w wykopie III żółty piasek.

Materiał zabytkowy znajduje się w Muzeum w Gorzowie Wlkp.

Literatura: Małgorzata Pytlak, *Badania archeologiczne na terenach budowy wiertni i sieci gazociągów w Gorzowie Wielkopolskim oraz w gminach: Kłodawa, Lubiszyn, Dębno*, w: *Archeologia Środkowego Nadodrza*, t. II, s.267-270, Zielona Góra, 2002

WOLA WĘGIERSKA, st. 3, gm. Roźwienica, woj. przemyskie, AZP 107-81/48

- kurhan kultury ceramiki sznurowej (neolit, 2450 przed Chrystusem)

Ratownicze badania wykopaliskowe w ramach programu „Zanikające kurhany — starożytne mogiły ziemne z III tysiąclecia przed Chrystusem na Pogórzu Karpackim jako źródła do osadnictwa pradziejowego ziemi przemyskiej”, przeprowadzone w dniach od 30 lipca do 27 sierpnia przez mgr Ewę Sosnowską (Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyśle). Konsultacja prof. dr hab. Jan Michnik (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Krakowie). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię o średnicy 8 m.

Kurhan o zachowanej wysokości 1,2-1,3 m i średnicy 11-12 m usytuowany był na jednym z garbów Pogórza Dynowskiego. W chwili przystąpienia do badań był zniszczony od strony południowo-zachodniej i północno-zachodniej prawie do połowy objętości nasypu. Stratygrafia warstw w zachowanej części nasypu przedstawiała się następująco: warstwę zewnętrzną „a” stanowił ciemnobrunat-

ny humus leśny o miąższości 5-10 cm, wypełniający także różnego rodzaju zagłębienia (do 20 cm) w płaszczu kurhanu — być może po korzeniach. Pod nią zalegała żółtordzawa, eluwialna warstwa „b” o niejednakowej miąższości (od 20 do 40 cm), poniżej której znajdowała się warstwa „c” — iluwialna, barwy szarej, o miąższości do 50 cm. Przykrywała ona kolejną warstwę „d” — eluwialną koloru szarego, o nierównomiernej miąższości (od 10 do 30 cm), zalegającą bezpośrednio na żółtawym calcu, który stanowił najprawdopodobniej odmianę spiaszczonego lessu. W centralnej partii kurhanu, najpewniej pośrodku jego pierwotnego obwodu, znajdowała się jama grobowa, w rzucie poziomym owalna, zorientowana po osi północny wschód-południowy zachód, o rozmiarach na poziomie calca 260 x 110 cm, zaś przy dnie 200 x 90 cm. Jama była więc w swej dolnej partii nie tylko zwężona, ale przede wszystkim wyraźnie skrócona od strony południowo-zachodniej, równocześnie u góry istniał jakby niski stopień. Dno jej było płaskie, zagłębione w calec do 50 cm. Wypełnisko jamy stanowiła ziemia barwy jasnopopielatej. Krawędź wypełniska miała zabarwienie jasnopomarańczowe, tworzące obwódkę szerokości 10 cm. Na dnie, mniej więcej pośrodku obwodu jamy, leżał zgnieciony pucharek moździeżowaty, ornamentowany na całej powierzchni poziomymi pasmami ukośnych naprzemianlegle kresek, które tworzyły motyw luźnej jodełki. Po wschodniej stronie pucharka znajdowały się: toporek kamienny o romboidalnym kształcie, duży wiór krzemienisty i 3 inne artefakty z tego samego surowca. Bezpośrednio nad wypełniskiem jamy grobowej ziemia w nasypie kurhanu tworzyła kopczyk. Poza obrębem jamy grobowej, pod nasypem kurhanu (od głębokości 85 do 110 cm), natrafiono na liczne węgle drzewne, w tym także spalone fragmenty belek. Na głębokości 115 cm od wierzchołka kurhanu zarysował się rowek o niezbyt regularnym przebiegu, opasujący przestrzeń o średnicy 2-3 m. W materiale znalezionym w różnych częściach nasypu kurhanu (poza kopczykiem nad jamą grobową) zdecydowanie przeważały drobne fragmenty ceramiki. Wystąpiło także kilka artefaktów krzemienistych. Kurhan można łączyć z ludnością pochodzącą z obszaru górnego Dniestru, prawego dorzecza Sanu i dorzecza górnego Bugu. Obiekt został zrekonstruowany, wykonano też analizy węgla 14C w laboratorium Instytutu Fizyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Towarzystwie Przyjaciół Nauk w Przemyślu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Roczniku Przemyskim”, t. 34, 1999, z. 3 – „Archeologia”.

Badania będą kontynuowane.

Wyskoć, st. 2, gm. Kościan, woj. leszczyńskie - patrz: wczesna epoka żelaza

ZAGAJE STRADOWSKIE, st. 6, gm. Czarnocin, woj. kieleckie, AZP 95-61/-

- osada kultury lendzielskiej (neolit)
- grób kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Badania konserwatorsko-weryfikacyjne, przeprowadzone w dniach od 4 do 30 sierpnia i od 6 do 11 października przez mgr Barbarę Burchard (Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Krakowie). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 200 m².

W trakcie badań wykopaliskowych prowadzonych w latach 1991-1996 na Mogile Stradowskiej (st. 1 w Zagaju Stradowskim) uzyskano informację o przypadkowych odkryciach dwóch grobów kultury pucharów lejkowatych na polach położonych na północ od zabudowań wsi, w odległości około 700 m w kierunku północnym od Mogiły Stradowskiej. Według relacji odkrywców, groby były obudowane kamieniami z lokalnej skały wapiennej, wyposażone w pojedyncze naczynia-kubki z uchami typu *ansa lunata*. Sygnalizowano również, że kamienie są wyorywane, co było powodem poszukiwania dalszych grobów.

W 1997 r. otwarto wykop o wymiarach 40 x 5 m, w którym jednak nie natrafiono na groby. Natomiast w obiektach będących zapewne naturalnymi zagłębieniami znaleziono około 200 fragmentów różnych skał pochodzenia morenowego, niewątpliwie przetransportowanych przez człowieka. Część fragmentów miała charakter odłupków bądź form przygotowanych do dalszej obróbki w celu wykonania narzędzi. Większość posiadała ślady ostrokrawędzistych odbić. Wydaje się, że natrafiono na ślady wytwórczości kamieniarskiej, trudnej do scharakteryzowania z powodu braku materiałów porównaw-